

BIURO REDAKCYI

Ulica Górnych Młynów,
Nr. 122.Przedpłata dla prenumeru-
jących Przegląd lékarski
wynosi:rocznie 2 zlr w. a.
półrocznie 1 zlr w. a.

DWUTYGODNIK HIGIENICZNY

Organ Towarzystwa lékarskiego krakowskiego i Towarzystwa lékarzy
galicyjskich we Lwowie.Poświęcony Higijenie publicznej i prywatnej, oraz sprawom Orga-
nizacyi służby zdrowia i stosunkom Zawodu lékarskiego.

Wydawany pod redakcją

Doc. Dr. Grabowskiego i Prof. Dr. Janikowskiego

W KRAKOWIE.

Wychodzi w Krakowie
dwa razy na miesiąc,
w objętości 1/2 arkusza.Przedpłata na sam Dwuty-
godnik higieniczny wynosi:w Krak. rocznie 2 zła. 20 c
" półrocz. 1 zła. 10 "
z przesył. rocznie 2 zła. 50 "
" półrocz. 1 zła. 25 "Uchwały Towarzystwa Lékarzy Galicyjskich w sprawie
honoraryjów lékarskich.

Referat Dra. Rożańskiego.

(Dokończenie)¹⁾.§. 15. W obrębie miejsca zamieszkania należy się
lékarzowi:

- Za odwiedzenie chorych i przyjmowanie ich u siebie w dzień najmniej 1½ raza tyle, ile wynosi jego najniższa taksa za zwykłą wizytę dzienną, jeśli czas wizyty został przez chorych samych wyznaczonym.
- Również za zwykłą wizytę ranną i wieczorną najmniej 1½ raza tyle, ile wynosi najniższa taksa za zwykłą wizytę dzienną, jeśli chory sam żąda odwiedzin lékarza w tym czasie.
- Za zwykłą wizytę nocną najmniej 2 razy tyle, ile wynosi najniższa taksa dzienna.
- Przy zbiorowych ordynacjach lub wizytach lékarskich (§. 9. lit. A. b.) za każdą następną osobę najmniej 1/2 najniższej taksy ustanowionej za jednostkową ordynację domową, resp. zwykłą wizytę dzienną.

§. 16. Co do wizyt lékarskich zamiejscowych, to przy chwalebny i utartym już zwyczaju ugody, należy brać w rachubę:

- porę roku i doby, niemniej
- rodzaj jazdy (końmi, parą), dalej
- czas na drogę potrzebny, wreszcie
- czas wymagany okolicznościami (wytchnienie z drogi, pora odejścia pociągów kolei żel. itp.)

§. 17. Jeżeli przy wizycie zamiejscowej oprócz chorego, do którego przybył lékarz, korzystają z jego obecności jeszcze inni członkowie téj samej rodziny (nie wyjmując służby) i zasięgają jego rady, należy mu się, oprócz ugodzonego honoraryjum, osobna zapłata za każdą dodatkową osobę tak samo, jak przy zbiorowych wizytach miejscowych (§. 15 lit. d.)

§. 18. Potrzebne do leczenia rozbiory chemiczne i badania mikroskopijne należy obliczać oddzielnie od wynagrodzenia za ordynacje domowe lub wizyty lékarskie.

§. 19. Za odbywanie porad lékarskich (*consilia*), zwołanych na życzenie chorego lub jego rodziny, należy się lékarzowi ordynującemu takie samo honoraryjum, jakie otrzymuje miejscowy lékarz konsultujący z tym samym stopniem akademickim.

¹⁾ Przez przesyłkę w poprzednim Nrze zamiast zapowiedzi dokończenia umieszczono na końcu podpisy Prezesa i Sekretarza Tow. Lék. Gal.

§. 20. Osobne wynagrodzenie należy się za czas:

- zabrany lékarzowi przy zwykłych ordynacjach domowych i wizytach lékarskich w obrębie jego miejsca zamieszkania, jeżeli ordynacja domowa poświęcona jednej osobie trwa dłużej niż 10 minut, takąż zaś wizyta lékarska dłużej niż kwadrans. Najniższa cena każdego następnego zaczętego kwadransu równa się przy ordynacjach domowych całej odpowiedniej taksie najniższej lékarza, połowce jęj zaś przy wizytach lékarskich;
- strawiony przez lékarza ponad umowę przy wizytach zamiejscowych, a mianowicie:
 - w drodze z przyczyn od niego niezawisłych,
 - w domu chorego na jego życzenie, lub z jego przyczyny.

§. 21. Co do zwrotu kosztów drogi, to w praktyce zamiejscowej należy się lékarzowi w każdym przypadku zwrot rzeczywistych wydatków poniesionych na drogę; w praktyce zaś miejscowej należy się lékarzowi prywatnemu zwrot wydatku na dorożkę, jeśli mieszkanie jego oddalonym jest od chorego 1 kilometr lub więcej.

§. 22. Zwrot wydatków osobliwych należy się lékarzowi w każdym przypadku, gdzie takowe *ad hoc* poniesionymi zostały. Szczegółowo zaś przy szczepieniu ospy należy się lékarzowi prywatnemu (oprócz zapłaty za czynność szczepienia) zwrot wydatku na krowiankę, jeśli sam takowej dostarczył.

§. 23. Wydawanie świadectw lékarskich nie jest wcale bezpłatnym obowiązkiem lékarza prywatnego. Jako najniższe wynagrodzenie za wydanie świadectwa lék. uznaje Tow. Lék. Gal. (oprócz dostarczonego stępla) kwotę 1 fl. od osoby léczonęj przez tego samego lékarza, 2 fl. od osoby przezeń nie léczonęj, 3 fl. od osoby ubezpieczającęj swe życie.

§. 24. Podobnież za pisanie listów o chorobie lub w interesie chorych należy się lékarzowi osobna zapłata. Jako najniższe wynagrodzenie w téj mierze uznaje Tow. Lék. Gal. kwotę 2 fl. za zwykłe listy krótkie, 5 fl. za korespondencyje dłuższe obejmujące np. historię choroby.

§. 25. Przyjmowanie zapłaty winno odbywać się jawnie. Rozpowszechniony sposób odbierania nieznanęj kwoty potajemnie, skrycie, jest niedorzecznym i uwłaczającęym.

§. 26. Za ordynacje domowe należy się lékarzowi w zasadzie zapłata doraźna.

§. 27. Tylko chorzy znani lékarzowi z nazwiska i miejsca zamieszkania mogą léczyć się na rachunek. Winni o tém jednak uprzedzić wyraźnie lékarza.

§. 28. Od osób nieznaných bliżej lub wątpliwęj punktualności w płaceniu godzi się lékarzowi żądać za każdą czynność zapłaty doraźnéj.

§. 29. Niezapłacone ordynacje domowe, jak i wizyty lekarskie osób znanych zaciąga lekarz w księżkę swą kontową.

§. 30. Jeśli w ciągu 4 tygodni po skończonej kuracji lekarz nie otrzyma należnego honorarium, lub jeśli otrzymane uważa za nieodpowiednie: posyła choremu wypisany z księgi swój kontowej rachunek i to po raz pierwszy bez odbitki uchwał niniejszych, po raz drugi zaś z takową.

§. 31. W ogóle jest posyłanie rachunków lekarskich rzeczą nietylko godziwą, ale i rozsądną, której rozpowszechnienie członkowie Tow. Lék. Gal. biorą sobie za obowiązek.

§. 32. Jeśli dwukrotne posłanie rachunku pozostało bez skutku, wtedy nie tylko godzi się lekarzowi, ale jest jego moralnym obowiązkiem zaskarżyć nierzetelnego dłużnika sądownie.

§. 33. Nazwiska nierzetelnych dłużników, wyzykujących lekarza, winni członkowie Tow. Lék. Gal. podać razem z wiernym opisem faktu do wiadomości Towarzystwa. W razie, gdy Towarzystwo uzna rzecz za słuszną, poda fakt na odpowiedzialność wyzykiwanego członka do wiadomości reszty swych członków w odnośnej miejscowości, lub w całym kraju w celu przestrogi.

§. 34. Uchwały powyższe wydrukowane i opatrzone pieczęcią Towarzystwa, niemniej podpisem własnoręcznym biura, winni członkowie Towarzystwa dla obznajmienia z nimi publiczności uwydatnić w swém mieszkaniu, wykładając je w pokojach ordynacyjnych.

Towarzystwo Lékarzy Galicyjskich.

Przewodniczący	Sekretarz
(podp.) Dr Noskiewicz.	(podp.) Dr Króweżyński.

ZJAZDY LEKARSKIE.

— Niemieckie stowarzyszenie ochrony zdrowia publicznego odbyło 4ty swój zjazd doroczny w Dyseldorfe w dniach od 29 czerwca do 1 lipca r. b. W Nrze 10 daliśmy spis przedmiotów, które na zjeździe tym miały być rozbiérane. Co do niektórych przedmiotów zapadły uchwały, które tutaj podamy w tłumaczeniu.

1) Jeden z ważniejszych punktów programu brzmiał:

O technicznych względach, które rozstrzygać winny, ze stanowiska higieny, rolnictwa i ekonomii społecznej, przy czyszczeniu i zużytkowaniu miejskiej cieczy kanałowej.

Pod tym względem uchwalono, co następuje:

1) Za zasadę uważać można, że bezpośrednie odprowadzanie miejskiej cieczy kanałowej do wód płynących jest dla zdrowia niebezpiecznym, a to bez względu na to, czy wszelkie odchody ludzkie dostają się do cieczy kanałowej, czy też nie. O ile wprowadzanie to, uwzględniając ilość wody, szybkość prądu, własności geologiczne dna rzék itd. dozwolić można: to winno być, ile możności, ściśle przepisami określonym. Celem przygotowania tych przepisów zaleca stowarzyszenie Urzędowi kanclerskiemu państwa zajęcie się systematycznym badaniem rzék niemieckich. Zawsze jednakże wprowadzanie rzeczono uważać należy za szkodliwe dla gospodarstwa narodowego.

2) Jeżeli racjonalnie zastosujemy w każdym przypadku odpowiednie zasady techniczne: to zraszanie odpowiednich obszarów ziemi obsadzonych roślinami uprawnymi (*Culturpflanzen*) stanowi wedle dotychczasowych doświadczeń najprostsz i najpewniejszy środek, aby czynić nieszkodliwą dla zdrowia ciecz kanałową, a równocześnie zużytkowywać ją w odpowiedniej mierze w celach rolnictwa.

3) Ponieważ częstokroć trudno jest dostać w odpowiednim względem miasta położeniu takich pól, któreby się nadawały do zraszania: przeto obowiązkiem jest władz rządowych, ażeby miastom, które obarczają ciężarem pieczy nad sprawami zdrowia, przyznały prawo wywłaszczenia, o ile zajdzie tegoż potrzeba, w każdym pojedynczym przypadku.

II) Co do sprawy pożytku i sposobu urządzenia po miastach nadzoru nad mlékem zapadły także niektóre uchwały.

1) Do ważnych zadań miejskiej policji zdrowia należy staranny nadzór nad sprzedażą mléka, a to w celu zapewnienia mieszkańcom mléka zdrowego i pożywnego.

2) Najważniejszym środkiem do osiągnięcia tego celu są często powtarzane niespodziane rewizyje mléka na sprzedaż przyniesionego i przetworów tegoż.

3) Rewizyje te polegać winny na pobieżnym badaniu przez urzędników policyjnych uskutecznianém na ulicach, targach itd., a względnie na dokładnym rozbiórze wykonywanym przez znawców umiejętnie wykształconych.

4) Najlepiej, aby urzędnicy policyjni do swych badań używali wagi mlécznej Quevenna, a przy tém zwracali także uwagę i na to, jak mléko wygląda, jaki ma smak, zapach i oddziaływanie. O wiele dokładniejszym byłoby to badanie tymczasowe, a zarazem i cały system nadzoru, gdyby rewidujący urzędnicy mogli nadto posiadać prostą, na miejscu badania łatwo wykonać się dającą próbę optyczną do oznaczenia ilości tłuszczu w mléku zawartej.

5) Przed wzięciem próbki do badania przeznaczonej należy zawsze mléko, c które idzie, starannie zmieszać. Bardzo téż odpowiednią jest rzeczą zanotować w każdym przypadku, gdy mléko jest podejrzane, ilość znalezioną tegoż, liczbę krów, od których pochodzi, czas doju krów, jak równie niezwykłe jakieś własności.

6) Jeżeli okaże się potrzeba dalszego badania, to z korzyścią dla rozstrzygnięcia wątpliwości użyć można tak zwanęj próby obornéj jeżeli takową wykonać można; w przeciwnym razie zaleca się wykonanie rozbióru chemicznego lub badania metodą Müllera (t. j. zastosowanie wagi mlécznej Quevenna i kremometru).

7) Dla ułatwienia zadania znawcom pożądaną jest rzeczą, aby liczebnie oznaczono, jaka najmniejsza ilość części stałych i tłuszczu w mléku znajdować się powinna, a względnie jaki najmniejszy ciężar gatunkowy mléko mieć powinno i jaka ilość śmietanki jest niezbędną. Co się tyczy badania masła, to ważny warunek nadzoru stanowi oznaczenie największych ilości wody i soli, jakie dopuścić w masle można.

8) Przez zebranie śmietanki zmniejsza się wartość mléka, równie jak przez dodanie wody.

9) Regularne ogłaszanie wyników rewizyj mleczywa z imienném wyszczególnieniem źródeł, z których mléko badano, stanowi ważny środek pomocniczy nadzoru nad mlékem.

10) Celem usunięcia szkodliwych wpływów na mléko działających wskutek chorób bydła, wadliwego

żywienia tegoż, nieczystego trzymania, oraz w skutek złego urządzenia obór itd., zaleca się, aby weterynarze wchodzili w skład komisji zdrowia, jakoteż aby często odbywano rewizje obór, zwłaszcza po miastach.

11) Ponieważ mléko nie przegotowane może stać się nośnikiem przrzutów chorobowych, zwłaszcza gruźlicy bydłowej (*Perlsucht*): przeto zaleca się w ogólności przegotowywać zawsze mléko przed użyciem.

12) Urządzenie, a względnie ułatwienie urządzenia obór wzorowych po miastach, na wzór tego rodzaju zakładów istniejących w Wrocławiu i Stutgarcie, w których za wyższą nieco cenę dostać można mléka zupełnie czystego i zdrowego, zasługuje na usilne zalecenie, zwłaszcza w interesie wzrastających pokoleń.

III) Rozbiórano także pytanie o niebezpieczeństwach grożących ludziom od zwierząt domowych i o środkach służących do ich pokonania, i pod tym względem uchwalono następujące zasady:

1) Z pomiędzy licznych chorób zwierząt domowych, które w różny sposób zagrażają zdrowiu ludzkiemu, prócz niektórych chorób pasorzytnych, najważniejsze znaczenie higieniczne mają: włośnię, wągry, wieńcogłówki, ropnica i posocznica węglikowa i nosaciznowa (zatrucie ropą i posoką), zatrucie niektórymi lekami, wścieklizna i gruźlica.

2) Pomiędzy środkami zalecającymi się przeciw przytoczonym i innym zwierzęcym chorobom dla ludzi niebezpiecznym piérwsze miejsce zajmuje podniesienie umiejętności weterynaryi. Ponieważ tylko umiejętnie wykształceni weterynarze, jako znawcy na tém polu polityki lekarskiej, dają rękojmię, iż wskażą środki odpowiednie do usunięcia wspomnianych niebezpieczeństw: przeto Niemieckie Stowarzyszenie ochrony zdrowia publicznego wita z przyjemnością wszelkie usiłowania w tym celu podejmowane i wszelki postęp w tym kierunku, a zwłaszcza wszelkie wymagania, aby weterynarze, zanim poświęcą się naukom zawodowym, nabrali większego wykształcenia ogólnego, aby czas nauki weterynaryi był dłuższy i aby szkoły weterynarskie były ulepszone.

3) Uwzględniając to, że weterynarze, jako urzędnicy techniczni na tém polu higieny publicznej, zajmują stanowisko ważne i pełne odpowiedzialności: obowiązkiem państwa jest ułatwiać weterynarzom nabycie, obok największego wykształcenia umiejętnego, także i wiedzy w higijenie i patologii pożywienia mięsnego.

4) Do usunięcia niebezpieczeństw zagrażających zdrowiu ludzkiemu w skutek wyżej wymienionych chorób u zwierząt wskazane są następujące środki zaradcze, obok obowiązkowych oględzin mięsa i zakładania rzeźni publicznych:

a) Ponieważ dotychczasowe sposoby usuwania pożywek mięsnych uznanych za szkodliwe dla ludzi są po większej części niedostateczne: przeto należy się starać o to, ażeby takowe dokładnie niszczone i czyniono całkiem nieszkodliwymi. W miastach większych zaleca się fabryczne przerabianie w celach technicznych całych trupów zwierzęcych i pojedynczych ich części.

b) Ponieważ ochrona własna w obec niektórych chorób pasorzytnych, szérzących się pomiędzy ludźmi w skutek użycia mięsa, ma wielkie znaczenie: przeto należy się starać o jak największe rozpowszechnienie wiadomości o niebezpieczeństwie i sposobach rozwoju tych pasorzytów, a to przez nauki popularne, książki do czytania itd.

c) Przeciw wściekliznie coraz bardziej szérzącej się wśród ludzi i zwierząt należy koniecznie przedsięwziąć w całych Niemczech środki zaradcze jednolite, energiczne i celowi odpowiednie. Jako szczególnie wa-

żne zaleca stowarzyszenie dla ochrony zdrowia publicznego następujące środki zaradcze:

α) Zmniejszenie, ile tylko można, liczby psów przez nałożenie wysokiego podatku na psy.

β) Odpowiednie przepisy co do trzymania psów, przyczém należy kłaść nacisk na to, aby każdy pies miał znaczek ochronny, opatrzony nazwiskiem właściciela i adresem tegoż.

γ) Bezwzględne niszczenie tak wszelkich zwierząt wściekłych, lub o wściekliznę podejrzanych, jak również psów i wszelkich zwierząt dla ludzi niebezpiecznych (jak koty, lisy), w razie jeżeli zostały pokąsane przez zwierzęta wściekłe lub o wściekliznę podejrzane.

δ) Przedłużenie czasu kontumacji przy wybuchu wścieklizny na czas niebezpieczeństwa.

ε) Odpowiedzialność właścicieli psów za wszelkie skutki wynikające z ukąszenia przez psa.

d) Z uwagi na częstość i znaczenie, jakie pod każdym względem ma gruźlica u bydła (*Perlsucht*), wydaje się rzeczą wielce pożądaną, aby poczyniono badania statystyczne i inne nad pojawianiem i szérzeniem się tej choroby u bydła. Należy przytém pamiętać o równoczesnym gromadzeniu wszelkich doświadczeń i spstrzeżeń odnoszących się tak do ajtyjologii tej choroby jako téż i do szkodliwości lub nieszkodliwości dla ludzi mięsa i mléka zwierząt chorych na gruźlicę. Prócz tego koniecznie wskazanymi są dokładne i na wielką skalę dokonywane próby pod względem zdolności zarażenia się takim mięsem i mlékem.

IV) W końcu zajmowano się jeszcze sprawą zaopatrzenia miast w wodę, a mianowicie czego pod tym względem słusznie wymagaćby należało ze stanowiska higienicznego i technicznego.

Uchwalono pod tym względem następujące wymagania:

1) Podwójne zadanie publicznej ochrony zdrowia, mianowicie z jednej strony utrzymanie czystości w mieszkaniach ludzkich, a z drugiej strony zaopatrzenie tychże w zdrową wodę do picia, spełnić się daje, zwłaszcza w miastach, li tylko przez ogólne wodociągi.

2) Wspólny dowóz wody użytkowej i wody do picia zasługuje na piérwszeństwo przed rozdziałem obu tych rodzajów.

3) Co się tyczy jakości, to nie można jeszcze na teraz ustanowić granicy dozwolonych lub nieszkodliwych ilości składników obcych w wodzie. Najważniejszą rzeczą jest to, aby wodociągi w ten sposób były urządzone, iżby zanieczyszczenie mianowicie odpadkami zwierzęcymi i kałem było niemożliwe.

Stopień twardości winien być taki, aby woda bez szkody pod względem gospodarskim mogła być używaną do wszelkich celów gospodarskich i przemysłowych.

4) Ilość wody rozporządzalna, ze względu na spodziewany wzrost ludności i wzmagające się potrzeby każdej jednostki, winna być taka, aby albo przez powiększenie zakładu albo przez otwarcie nowych źródeł w każdej porze roku przez długie lata można było wszelkim wymaganiom najpewniej zadość uczynić.

5) Woda źródłana, w gruntowa, woda rzeczna cedzona mogą postawionym wymaganiom zadość uczynić. Który z tych rodzajów zaopatrzenia w wodę w każdym pojedynczym przypadku na piérwszeństwo zasługuje, to zależy od stósunków miejscowych. (Przyjęto 42 głosami przeciw 40).

Przy różnych warunkach pod względem jakości i ilości, należy dać piérwszeństwo wodzie, która

a) daje najwięcej rękojmi stałego dostarczania wody, a to dla tego, że całe urządzenie jest proste i pewne,

b) najmniej wymaga nakładu na założenie i utrzymanie w ruchu.

6) Wodę należy pod takim ciśnieniem rozprawać, aby ją z rur wodociągowych w każdym mieszkaniu można było czerpać, a przy tém należy także mieć na uwadze wzrost miasta.

7) Dopływ wody winien być stałym, a nie ograniczonym do pewnych pór dnia.

8) Ponieważ, jak doświadczenie uczy, jakoś wody zmianom ulegać może, jest wielce pożądaną rzeczą przedsiębrać regularne, mniej więcej miesięczne, rozbiory wody.

Stowarzyszenie ustanowi komisję, której zadaniem będzie oznaczyć, do jakich składników ma się ten rozbiór odnosić i jakich jednostajnych sposobów rozbioru należy przy tém używać.

Dr. Grabowski.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

— Kraków, d. 16 września. Komisja sanitarna odbyła po dłuższej przerwie dwa posiedzenia dnia 2 i 9 b. m.

Na pierwszym pod przewodnictwem Dra Warschauera Prof. Blumenstok imieniem komisji na poprzednim posiedzeniu wyznaczony przełożył projekt do regulaminu o środkach zapobiegających wściekłości, który z małymi poprawkami uchwalono.—Prof. Korczyński, biorąc pochop z szerszenia się czerwony (dysenteria), wnosi, aby wezwać Magistrat do czuwania nad sprzedażą owoców i do zarządzenia dezynfekcji domów nawiedzonych czerwonym. Dr. Buszek, jako zastępca fizyka miejskiego, wyjaśnia, że rewizje owoców odbywają się często, potwierdza szerszenie się czerwony, lecz na zasadzie liczby śmiertelności z téjże choroby uważa ją za słabą, choć dość rozszerzoną i oświadcza, że domy przy ulicy Karmelickiej, gdzie się liczniej pojawiała czerwona, zwiedził i nie znalazł w nich usterek higienicznych. Komisja uchwaliła zwrócić uwagę Magistratu na potrzebę nadzoru nad owocami i na potrzebę zbadania domów chorobą nawiedzonych, oraz zarządzenia ostrożności, gdyby się choroba szerzyła.—Wyznaczono komisję, złożoną z Drów Grabowskiego, Janikowskiego i Warschauera, celem rozpatrzenia projektu domu schronienia dla kalek i ozdrowieńców, który wypracował Dr. Buszek na wezwanie Magistratu.—Nakoniec na wniosek prof. Korczyńskiego wyznaczono komisję, złożoną z Drów Blumenstoka, Buszka i wnioskodawcy, która ma obejrzeć miasto, wytknąć główniejsze jego wady higieniczne, jakie na razie sprostuje i zaproponować sposób ich usunięcia.

Na posiedzeniu dnia 9 b. m. pod przewodnictwem prezydenta Dr. Zyblikiewicza uchwalono odroczyć sprawę zakazu wystawiania zwłok po kruchtach kościelnych aż do wybudowania domu przedpogrzebowego.—Odrzucono prośbę Pana Sanderskiego, który pragnął urządzić w krypcie pod kościołem Ks. Pijarów miejsce na wystawianie zwłok osób niewiadomego nazwiska.—Dr. Buszek podał do wiadomości, że pogłoski o szerszeniu się czerwony w jednym z domów ul. Floryjańskiej są przesadzone; woda w tym domu, sądząc po własnościach fizycznych, nie jest złą; nie zarządził przeto zamknięcia studni.—Następnie prof. Janikowski zdał sprawę z postępu czynności komisji statystycznej.—W końcu Dr. Buszek odczytał projekt budowy domu schronienia dla kalek i ozdrowieńców przejrany przez komisję na poprzednim posiedzeniu wybraną. W dyskusji ogólnej oświadczył Prezydent, że dla braku funduszy nie ma na-

dziei, aby budowa domu takiego prędko mogła przyjść do skutku; dla tego zaniechano dyskusji szczegółowej. Na wniosek Dra Rybczyńskiego wyznaczono jednak komisję, która ma na miejscu zbadać, jakie ulepszenia w domu istniejącym należałoby zaprowadzić. Do komisji téj wybrano prócz wnioskodawcy Drów Grabowskiego i Korczyńskiego.

* Warszawa. W tutejszym szpitalu Dziec. Jezus postawiono tego lata na dziedzińcu dwa szalasy, każdy na 20 łózek. (Sowr. Med.)

Płock. Czynność płockiej sanitarnéj komisji w pierwszym roku jej istnienia (od 4 września 1874 do 4 września 1875 r.) objawiła się następującymi wynikami: urządzono i odrestaurowano kanały dla odpływu nieczystości do rzeki Wisły, wylano wiele chodników asfalem, odrestaurowano bruki i rynsztoki, uporządkowano cmentarz rzymsko-katolicki; buduje się nowy szlachtuz; jedno z targowisk miejskich, które się mieściło w środku miasta na niekorzyść warunków zdrowotnych, przeniesiono na odpowiedniejsze miejsce, a drugie targowisko ma być przeniesione wkrótce; na przestrzeni pierwszego rynku urządzono aleje z kasztanów, a w miejscu drugiego rynku mają zamiar urządzić skwer; w domach prywatnych przebudowano i odrestaurowano nieodpowiednie urządzenia warunkom zdrowotnym w lokalach mieszkalnych i niemieszkalnych, dziedzińcach, studniach, rynsztokach, wychodkach, śmietnikach, zlewach pomyj i t. d. (Ploc. Gub. Wiadom. Nr. 2. „Zdrowie“ Nr. 36, 31 marca 1876). J. P.

E. Magitot. Powstawanie martwiny fosforowej (necrosis phosphorica) i zapobieganie téjże. Na podstawie licznych doświadczeń zebranych w fabrykach fosforu na chorych robotnikach, oraz na doświadczeniach robionych na zwierzętach, przychodzi M. do następujących wniosków: Za przyczynę powstania martwiny szczęki uważa pewien rodzaj owrzodzenia istoty zęba, które owrzodzeniem drażącym nazywa (carie pénétrante). Postać ta stosunkowo rzadka polega na rozpadzie istoty rdzeniowej zęba razem z wyrostkami tegoż. W zupełnie wyłobiony ząb wchodzi łatwo cząstki pokarmów, śluz, ślina itp., a zatem podobnie łatwo dostać się mogą drobne cząstki fosforu, które zwolna aż pod okostną się dostają, i gdy w większej ilości się tamże nagromadzą, sprawiają zapalenie okostnej około zęba i wyrostków szczękowych (periostitis alveolo-dentalis), które poprzedza martwinę, a w czasie dalszego dostawania się cząstek fosforu następuje zapalenie kości z następowym próchnieniem tychże.

Aby przeszkodzić przypadkom próchnienia kości u robotników zaleca M.: Fabrykanci nie powinni żadnego robotnika przyjmować, u którego lekarz znajdzie owrzodzenie drażące zęba; ci zaś, którzy okazują tylko zapalenie dziąsła, albo powierzchowne owrzodzenia istoty zęba, mogą być bez złych następstw przypuszczeni do fabryki; następnie powinien lekarz fabryczny najmniej co 1/2 roku badać stan zębów u robotników. (Comptes rendus t. 81, pg. 735.)

Dr. Dembowski.

— Przeciw żrącemu wpływowi wapna na oczy stanowi woda z cukrem wedle Mittheilungen des böhmischen Architektenvereins (1875 str. 67) najlepszy środek. Każdy mający do czynienia z budową domów wie, jak niebezpiecznym jest wapno, jeżeli przypadkowo lub przez nieostrożność do oka się dostanie. Przemycie oka zimną wodą dobrane ocukrzoną znosi natychmiast żrące działanie wapna bo to ostatnie tworzy z cukrem połączenie wcale nie działające na oko. (Gesundheit Nr. 16).

Redaktor odpowiedzialny: Prof. Dr. St. Janikowski.